

Травень 2023

# КАШТОЎНАСЦІ І ЦЯРПІМАСЦЬ ПРАТЭСНЫХ БЕЛАРУСАЎ



Беларусаў, якія падтрымліваюць дэмакратычныя сілы, часта называюць ліберальнымі і дэмакратычнымі. Мы вырашылі высветліць, наколькі талерантныя беларусы, ці лічаць сябе дэмакратамі і чаго ў першую чаргу чакаюць ад уладаў.

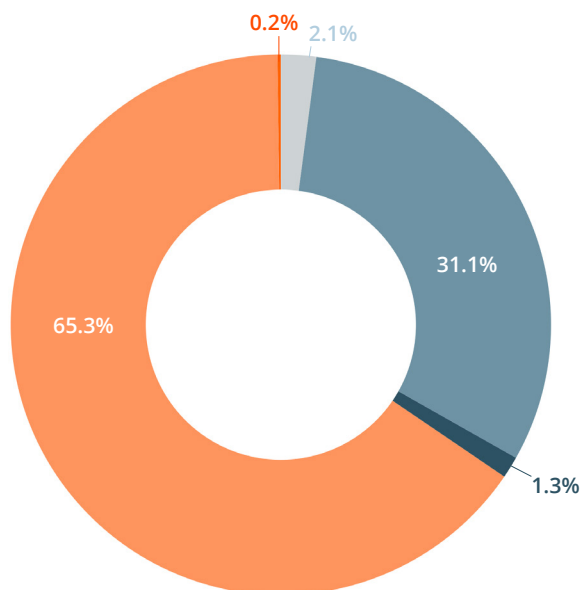
## Большасць лічаць сябе дэмакратамі і не гатовыя жыць па суседству з прыхільнікамі рэжыма

Сярод апытаных 96% назвалі сябе людзьмі дэмакратычных перакананняў. 73% апытаных выступаюць за прыняццё рашэнняў у дзяржаве шляхам прамой дэмакратыі, а палова аддае перавагу прадстаўнічай дэмакратыі. Яшчэ траціна лічуць, што рашэнні павінны прымаць эксперты ў адпаведных галінах. Цікава, што сярод рэспандэнтаў, якія абралі анкету на беларускай мове, доля тых, хто называе сябе дэмакратамі, вышэй за тых, хто адказваў на анкету на рускай мове. Што менавіта апытаныя маюць на ўвазе пад дэмакратычнымі перакананнямі, застаецца пытаннем для далейшых даследаванняў.

### Ці можаце Вы сябе назваць чалавекам дэмакратычных перакананняў?

Агулам у Беларусі. Колькасць рэспандэнтаў - 1140

■ Дакладна не ■ Дакладна так ■ Хутчэй не ■ Хутчэй так ■ Цяжка вызначыцца



1 У апытанні прынялі ўдзел 1140 чалавек, якія на дадзены момант пражываюць у Беларусі. 65% апытаных пражываюць у Мінску ці Мінскай вобласці. 53% рэспандэнтаў - мужчыны, 47 - жанчыны. Больш пра метадылогію ініцыятывы Народнае апытанне [чытаць тут](#).

**Адзначце ўсе сцвярдженні пра прыняцце рашэнняў у дзяржаве, з якімі Вы згодны:**

Агулам у Беларусі. Колькасць рэспандэнтаў - 1140

Краіне неабходна моцная рука лідара, які павінен прымаць важныя дзяржаўныя рашэнні аднаасобна

0.7%

Не згодзен(на) ні з адным са сцвярдженняў

1.4%

Рашэнні ў дзяржаве павінны прымацца прадстаўнікамі, якіх выбралі грамадзяне

48.9%

Рашэнні ў дзяржаве павінны прымацца ўсімі грамадзянамі праз працэдуры прамой дэмакратыі

73.1%

Рашэнні ў дзяржаве павінны прымаць эксперты ў адпаведных галінах (з ліку членаў урада)

39.9%

Мы паглядзелі на некаторыя трэнды звязаныя з цярпімасцю і ліберальнасцю пратэсных беларусаў. Так, напрыклад, мы запыталі, з кім беларусы не гатовыя жыць па суседству. Найбольш часта рэспандэнты абіралі людзей з алка-ці нарказалежнасцю. Акрамя таго, амаль 70% апытаных не хацелі б жыць па суседству з прыхільнікамі рэжыма Лукашэнкі. Адна пятая рэспандэнтаў не хацелі б жыць побач з аднаполымі парамі.

**Калі б Вы абіралі суседзяў, з кім бы Вы дакладна НЕ хацелі жыць побач:**

Агулам у Беларусі. Колькасць рэспандэнтаў - 1140

Аднаполымі парамі

20.9%

Залежнымі ад алкаголю

91.1%

Людзьмі са СНІД

15.2%

Людзьмі іншай расы

2.2%

Людзьмі, якія не размаўляюць на вашай роднай мове

1.9%

Людзьмі, якія падтрымліваюць рэжым Лукашэнкі

64.4%

Нарказалежнымі

93.5%

Нежанатымі парамі

0.9%

Нічога з пералічанага, гатовы(а) жыць побач з усімі са спісу вышэй

2.4%

Прадстаўнікамі іншай рэлігіі

1.9%

Працоўнымі мігрантамі з іншай краіны

16.4%

Другое

0.4%

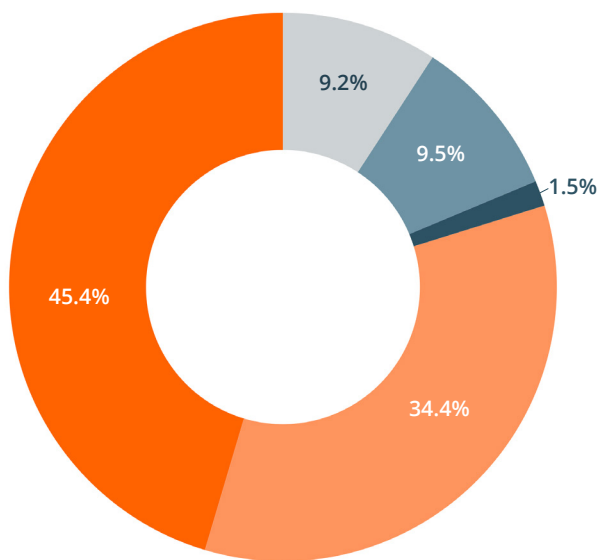
## Супраць смяротнага пакарання і за захванне права на аборт

Большасць пратэсных беларусаў лічаць, што права жанчын на аборт не павінна абмяжоўвацца дзяржавай. Так, 45% выступаюць за дазвол абортаў ва ўсіх выпадках, а 34% – у большасці. Раней пратэсныя беларусы таксама былі адной з найбольш ліберальных групаў па пытанні права на аборт. Напрыклад, у [апытанні Chatham House](#) ад 2020 году сярод 75%, што выказалі думку, што абарты павінны быць дазволеныя ва ўсіх ці ў большасці выпадкаў, большасць належылі да групы беларускіх гараджан, якія падтрымліваюць пратэст.

### Што Вы думаеце аб дзяржаўным рэгуляванні права на аборт?

Агулам у Беларусі. Колькасць рэспандэнтаў - 1142

- Абарты павінны быць дазволены ва ўсіх выпадках
- Абарты павінны быць дазволены ў большасці выпадкаў
- Абарты павінны быць забаронены ва ўсіх выпадках
- Абарты павінны быць забаронены ў большасці выпадкаў
- Цяжка вызначыцца

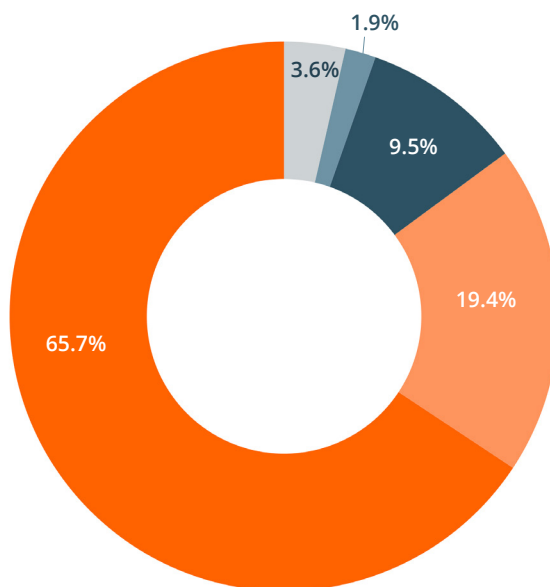


Цікава, што думка пратэсных беларусаў па смяротным пакаранні адрозніваецца ад меркавання грамадства агулам. Калі у 2020 годзе 56% беларускіх гараджан [выказаліся](#) за захаванне смяротнага пакарання. Прыхільнікі пратэсту катэгарычна не падтрымліваюць захаванне смяротнага пакарання (85%).

## Як Вы ставіцеся да смяротнага пакарання як найвышэйшай меры пакарання ў Беларусі?

Агулам у Беларусі. Колькасць рэспандэнтаў - 1142

- Катэгарычна не падтрымліваю захаванне смяротнага пакарання
- Хутчэй не падтрымліваю захаванне смяротнага пакарання
- Хутчэй падтрымліваю захаванне смяротнага пакарання
- Цалкам падтрымліваю захаванне смяротнага пакарання
- Цяжка вызначыцца



## Неадназначнае стаўленне да дэкрыміналізацыі лёгкіх наркатыкаў і да аднаполых шлюбаў

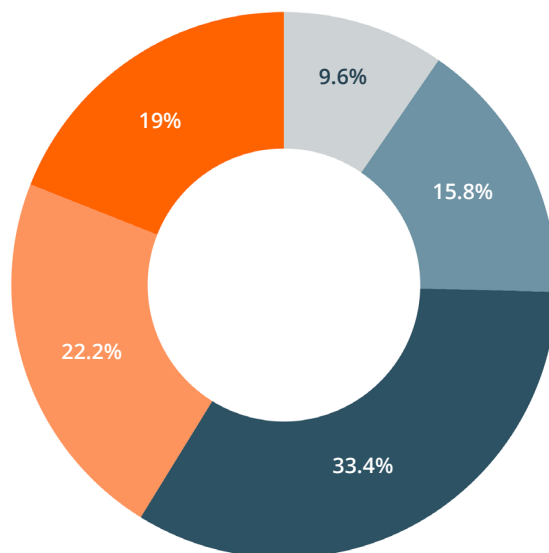
Меркаванне пратэсных беларусаў аб адмене крымінальнай адказнасці за ўжыванне лёгкіх наркатыкаў падзяліліся. Так, 41% апытаных супраць такой прапановы, а 49% – за. У падобным [апытанні Chatham House](#), 83% жыхароў беларускіх гарадоў выказваліся за захаванне крымінальнай адказнасці за ўжыванне канопляў. Гэта можа сведчыць пра тое, што пратэсныя беларусы маюць больш гнуткія і ліберальныя погляды.

Падобны падзел у меркаваннях заўважны і па пытанні легалізацыі аднаполых шлюбаў. 44% выступаюць супраць аднаполых шлюбаў, а 45% – цалкам ці часткова падтрымліваюць легалізацыю.

### Як Вы ставіцеся да ідэі дэкрыміналізацыі (адмены крымінальнай адказнасці) лёгкіх наркатыкаў?

Агулам у Беларусі. Колькасць рэспандэнтаў - 1142

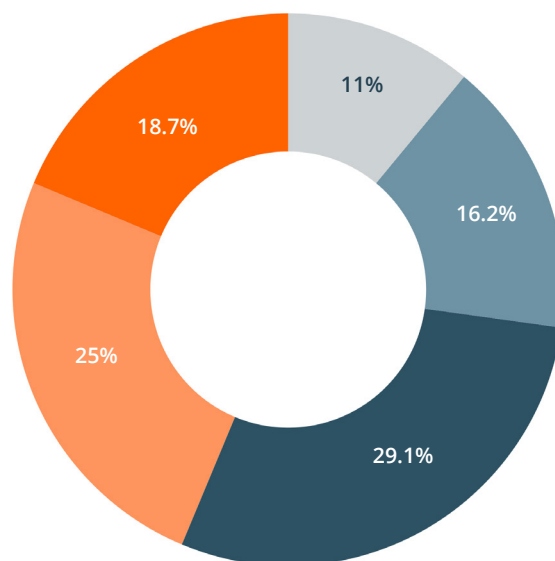
- Катэгарычна не падтрымліваю дэкрыміналізацыю лёгкіх наркатыкаў
- Хутчэй не падтрымліваю дэкрыміналізацыю лёгкіх наркатыкаў
- Хутчэй падтрымліваю дэкрыміналізацыю лёгкіх наркатыкаў
- Цалкам падтрымліваю дэкрыміналізацыю лёгкіх наркатыкаў
- Цяжка вызначыцца



### Як Вы ставіцеся да ідэі ўзаконьвання (легалізацыі) аднаполых шлюбаў?

Агулам у Беларусі. Колькасць рэспандэнтаў - 1141

- Катэгарычна не падтрымліваю легалізацыю аднаполых шлюбаў
- Хутчэй не падтрымліваю легалізацыю аднаполых шлюбаў
- Хутчэй падтрымліваю легалізацыю аднаполых шлюбаў
- Цалкам падтрымліваю легалізацыю аднаполых шлюбаў
- Цяжка вызначыцца





## Бачаць ролю дзяржавы ў забеспячэнні палітычнага ўдзелу і эканамічнага дабрабыту

Найбольш важнай функцыяй дзяржавы апытаныя лічаць забеспячэнне палітычнага ўдзелу грамадзян (47%) і абарону свабоды слова (27%). Пры гэтым найбольш важным кампанентам у жыцці грамадзян апытаныя бачаць высокі ўзровень эканамічнага развіцця (54%). На другім месцы большасць рэспандэнтаў абралі свабоду выказванняў у публічнай прасторы.

### Што з ніжэйпералічанага здаецца Вам найбольш важнай функцыяй дзяржавы?

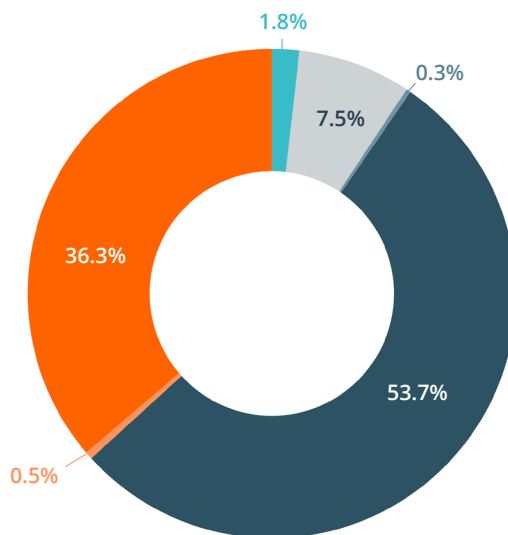
Агулам у Беларусі. Колькасць рэспандэнтаў - 1140



**Які з ніжэйпрыведзеных кампанентаў у жыцці грамадзян Беларусі Вам здаецца найбольш важным у будучыні краіны ў ПЕРШУЮ ЧАРГУ?**

Агулам у Беларусі. Колькасць рэспандэнтаў - 1140

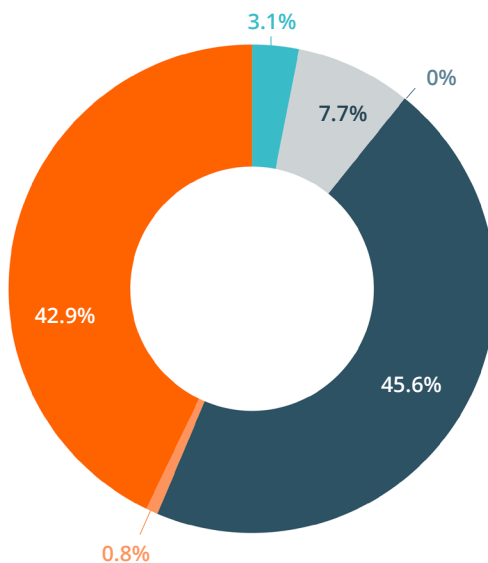
- Больш высокі ўзровень свабоды выказвання ў публічнай прасторы патэнцыял
- Высокі ўзровень эканамічнага развіцця
- Развіццё тэхналогій і навукі
- Высокая абараназдольнасць і развіты ваенны
- Паляпшэнне, азеляненне беларускіх гарадоў
- Цяжка адказаць



**Які з ніжэйпрыведзеных кампанентаў у жыцці грамадзян Беларусі Вам здаецца найбольш важным у будучыні краіны ў ПЕРШУЮ ЧАРГУ?**

Запаўненне анкеты на беларускай мове. Колькасць рэспандэнтаў - 742

- Больш высокі ўзровень свабоды выказвання ў публічнай прасторы патэнцыял
- Высокі ўзровень эканамічнага развіцця
- Развіццё тэхналогій і навукі
- Высокая абараназдольнасць і развіты ваенны
- Паляпшэнне, азеляненне беларускіх гарадоў
- Цяжка адказаць

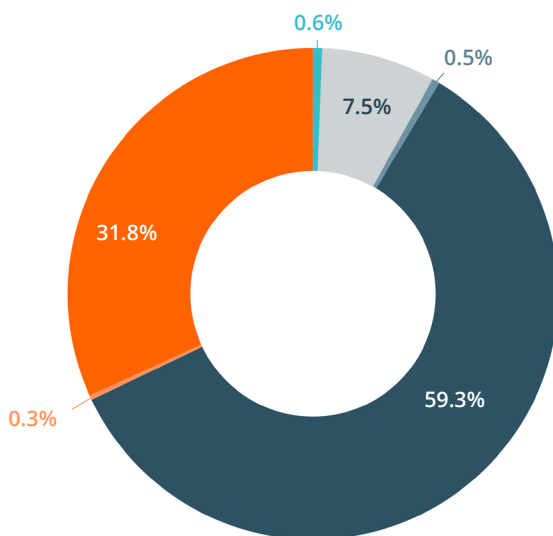




### Які з ніжэйпрыведзеных кампанентаў у жыцці грамадзян Беларусі Вам здаецца найбольш важным у будучыні краіны ў ПЕРШУЮ ЧАРГУ?

Заполнение анкеты на русском языке. Колькасць рэспандэнтаў - 617

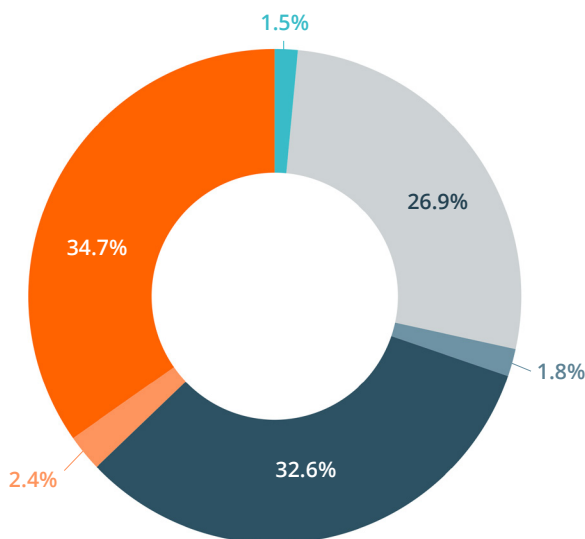
- Больш высокі ўзровень свабоды выказвання ў публічнай прасторы патэнцыял
 ■ Высокая абараназдольнасць і развіты ваенны
- Высокі ўзровень эканамічнага развіцця
 ■ Паляпшэнне, азеляненне беларускіх гарадоў
- Развіццё тэхналогій і навукі
 ■ Цяжка адказаць



### Які з ніжэйпрыведзеных кампанентаў у жыцці грамадзян Беларусі Вам здаецца найбольш важным у будучыні краіны ў ДРУГУЮ ЧАРГУ?

Агулам у Беларусі. Колькасць рэспандэнтаў - 1140

- Больш высокі ўзровень свабоды выказвання ў публічнай прасторы патэнцыял
 ■ Высокая абараназдольнасць і развіты ваенны
- Высокі ўзровень эканамічнага развіцця
 ■ Паляпшэнне, азеляненне беларускіх гарадоў
- Развіццё тэхналогій і навукі
 ■ Цяжка адказаць



Большасць апытаных лічуць, што дзяржава ў першую чаргу не павінна абмяжоўваць магчымасці грамадзян для самарэалізацыі. Заўважна большая частка беларускамоўных апанентаў выказаліся за тое, што дзяржава павінна ў першую чаргу падтрымліваць сацыяльна незабяспечаныя сем'і (72% у параўнанні з 42% рускамоўных рэспандэнтаў). Цікава, што амаль палова рэспандэнтаў выказваюцца супраць высокіх падаткаў для грамадзян, якія зарабляюць больш сярэдняга.

### Адзначце ўсе сцвярджэнні пра ролю дзяржавы ў жыцці людзей, з якімі Вы згодны:

Агулам у Беларусі. Колькасць рэспандэнтаў - 1141

Дзяржава не павінна абмяжоўваць высокімі падаткамі тых, хто зарабляе больш сярэдняга

39%

Дзяржава не павінна абмяжоўваць магчымасці грамадзян для самарэалізацыі

95.6%

Дзяржава павінна падтрымліваць сацыяльна незабяспечаныя сем'і

58.3%

Дзяржава павінна ствараць працоўныя месцы ўсімі даступнымі спосабамі

39.4%

Кожны грамадзянін павінен прыносіць карысць дзяржаве

27%

Не згодзен(на) ні з адным са сцвярджэнняў

0.4%

У Беларусі павінна стаць менш дзяржаўных прадпрыемстваў, больш прыватнага бізнесу

79.8%

### Адзначце ўсе сцвярджэнні пра ролю дзяржавы ў жыцці людзей, з якімі Вы згодны:

Запаўненне анкеты на беларускай мове. Колькасць рэспандэнтаў - 742

Дзяржава не павінна абмяжоўваць высокімі падаткамі тых, хто зарабляе больш сярэдняга

35.8%

Дзяржава не павінна абмяжоўваць магчымасці грамадзян для самарэалізацыі

96.9%

Дзяржава павінна падтрымліваць сацыяльна незабяспечаныя сем'і

72%

Дзяржава павінна ствараць працоўныя месцы ўсімі даступнымі спосабамі

33.6%

Кожны грамадзянін павінен прыносіць карысць дзяржаве

21.8%

Не згодзен(на) ні з адным са сцвярджэнняў

0%

У Беларусі павінна стаць менш дзяржаўных прадпрыемстваў, больш прыватнага бізнесу

85.3%

## Адзначце ўсе сцвярджэнні пра ролю дзяржавы ў жыцці людзей, з якімі Вы згодны:

Заполнение анкеты на русском языке. Колькасць рэспандэнтаў - 618

Дзяржава не павінна абмяжоўваць высокімі падаткамі тых, хто зарабляе больш сярэдняга

38.8%

Дзяржава не павінна абмяжоўваць магчымасці грамадзян для самарэалізацыі

95.3%

Дзяржава павінна падтрымліваць сацыяльна незабяспечаныя сем'і

41.7%

Дзяржава павінна ствараць працоўныя месцы ўсімі даступнымі спосабамі

39.6%

Кожны грамадзянін павінен прыносіць карысць дзяржаве

27.2%

Не згодзен(на) ні з адным са сцвярджэнняў

0.8%

У Беларусі павінна стаць менш дзяржаўных прадпрыемстваў, больш прыватнага бізнесу

76.2%

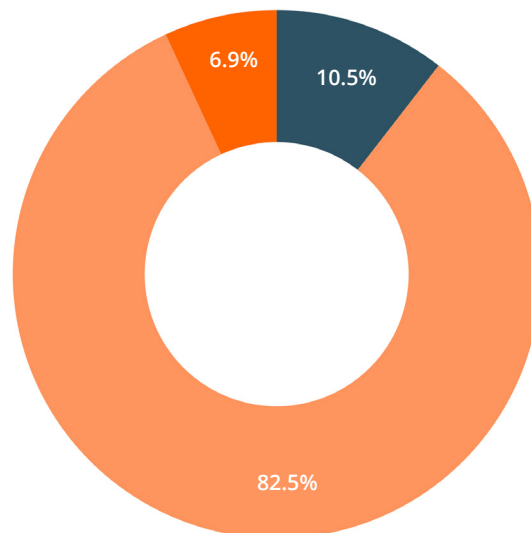
## Галоўныя каштоўнасці - свабода і бяспека

Для большасці апытаных найбольшай каштоўнасцю з'яўляецца свабода і бяспека. Роўнасць як каштоўнасць абралі найменшая колькасць рэспандэнтаў. Таксама мы запыталі, наколькі шчаслівымі лічаць сябе беларусы. 13.5% хутчэй не лічаць сябе шчаслівымі, 66% называюць сябе дастаткова шчаслівымі, а 20.5% вельмі шчаслівымі.

## Большасць людзей лічаць як свабоду, так і роўнасць важнымі, але калі б Вас папрасілі абраць, што для Вас больш прыярытэтна?

Агулам у Беларусі. Колькасць рэспандэнтаў - 1140

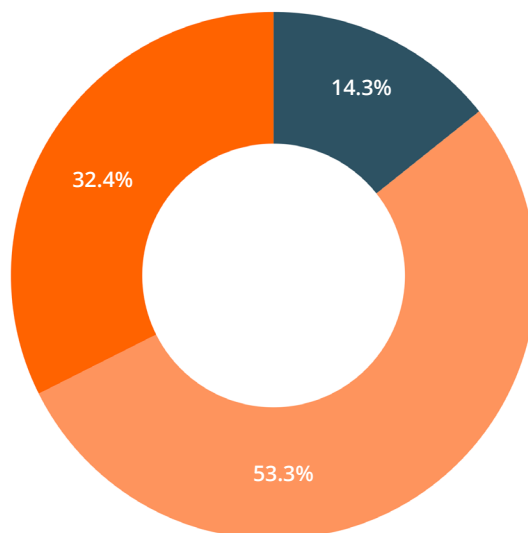
■ Роўнасць ■ Свабода ■ Цяжка вызначыцца



**Большасць людзей лічаць як свабоду, так і бяспеку важнымі, але калі б Вас папрасілі абраць, што для Вас больш прыярытэтна?**

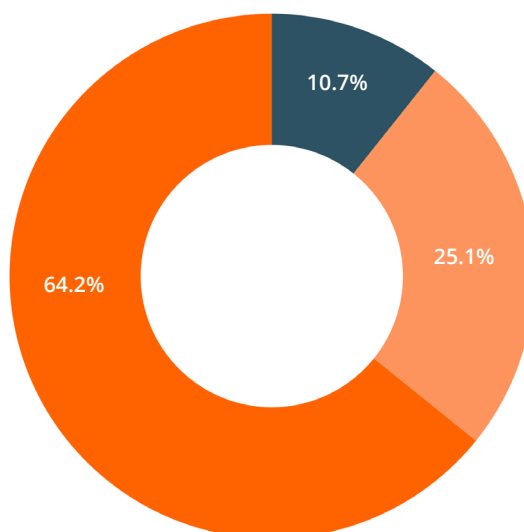
Агулам у Беларусі. Колькасць рэспандэнтаў - 1139

■ Бяспека ■ Свабода ■ Цяжка вызначыцца

**Большасць людзей лічаць як роўнасць, так і бяспеку важнымі, але калі б Вас папрасілі абраць, што для Вас больш прыярытэтна?**

Агулам у Беларусі. Колькасць рэспандэнтаў - 1139

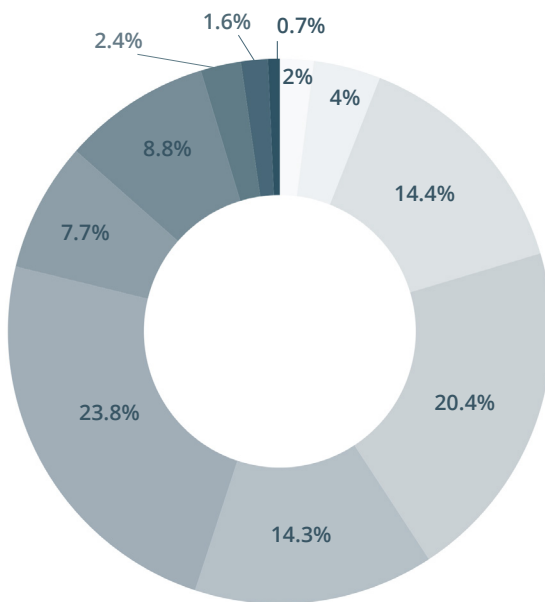
■ Бяспека ■ Роўнасць ■ Цяжка вызначыцца



### Наколькі шчаслівым чалавекам Вы лічыце сябе?

Агулам у Беларусі. Колькасць рэспандэнтаў - 1140

■ 0 ■ 1 ■ 2 ■ 3 ■ 4 ■ 5 ■ 6 ■ 7 ■ 8 ■ 9 ■ 10



## НАРОДНАЕ АПЫТАННЕ

Народнае апытанне — незалежны праект па вывучэнню грамадзкага меркавання ў Беларусі.

<https://narodny-opros.net>



Цэнтр новых ідэй — аналітычны цэнтр, дзейнасць якога прысвечаная магчымасцям развіцця і адказам на выклікі, якія стаяць перад Беларуссю ў XXI стагоддзі. Наша місія ў тым, каб дапамагчы палітычным і грамадскім арганізацыям пабудаваць больш адкрытую, заможную і ўстойлівую Беларусь.

<https://www.newbelarus.vision>

Фота: Павел Крычко

Травень 2023